

Ny Form for Ungdomsskole. Skolegaarden »Fjordvang« ved Ringkøbing.

Af Gaardejer *N. Erik Toft*, Degnbøl, Lem.

En ny Skoleform er under Dannelse. — Overskriften taler om en Skole og en Gaard, og i det følgende skal gøres Rede for, hvordan man paa denne Gaard vil søge at give Landbrugets Unge under et Aars Ophold ikke blot Høj- og Landbrugsskoleundervisning, men tillige en afsluttende Lærlingeuddannelse, saaledes at det praktiske Arbejde inden for Tredelingen bliver noget centralt, hvorom Undervisningen samler sig.

Hverken Højskolen eller dens yngre Slægtning Landbrugsskolen behøver videre Omtale. I Hundredaaret for Oprettelsen af Danmarks første Højskole er den ikke blot saa velkendt, men ogsaa saa anerkendt, at selv den, der i og for sig ikke er sympatisk indstillet, alligevel maa indrømme, at den — direkte eller indirekte — har dannet Grundlaget for den enorme Udvikling, der er sket inden for det danske Landsbysamfund. Man behøver her blot at pege paa, at den har været Banebryder for Landbrugsskolen og for det sunde og frugtbare Fællesskab, som repræsenteres af Andelsforeninger, faglige Sammenslutninger og lignende.

Landbrugsskolerne har ikke fornægtet deres Oprindelse; de er saa godt som uden Undtagelse højskoleprægede. Det er derfor ikke uden Grund, at man ofte i samme Aandedrag taler om Høj- og Landbrugsskoler. De har begge vist deres Beretigelse og Bærekraft, hver for sig og i Kombination, og selv i en Tid, da saa meget er i Støbeskeen, kan man ikke finde andet Grundlag at bygge op paa end det gamle. Derfor skal det ogsaa være Grundlaget for Skolen paa „Fjordvang“. Det nye, her er kommet til, er, at en Gaard medinddrages og bliver Ramme om baade Skole og praktisk Uddannelse.

Der har i de seneste Aar været stærkt Røre om baade den praktiske og den teoretiske Uddannelse af Landbrugets Unge, fordi det erkendes, at med de Krav, der i Dag stilles til den, der skal drive Landbrug, slaar det hidtidige i de fleste Tilfælde ikke til. Andre Erhverv har deres, som oftest fleraarige, obligatoriske Læringleuddannelse, men Landbruget har kun Landhusholdningsselskabets og nu sidst Landbo- og Husmandsforeningernes Indsats paa lignende Linie.

Forholdet vil dog stadigt være det, at langt den overvejende Del af Landets Bondeungdom kun faar indøvet de rent praktiske Færdigheder. Dette sker paa en ganske vist god og fornuftig Maade enten i Hjemmet eller paa Smaagaarde, hvor der i Almindelighed begyndes, og disse Forhold kan og bør ikke ændres, saa meget mere som de er et Led i dansk Landbrugs Struktur, men der tiltrænges en Forbedring, idet et moderne Landbrug ikke blot stiller Krav til Færdigheder, men lige saa meget til Forstaaelse af og Viden om de Ting, der arbejdes med, og det er nu ikke hver Husbonds Sag her at give den fornødne Vejledning. Landbruget har selv ved Oprettelsen af den landbrugsfaglige Ungdomsskole erkendt, at Forholdet er saaledes, og dens Betydning skal ikke her underkendes, men det føles dog som om, der er Brug for noget mere rationelt, og her tænker man sig „Fjordvang“ sat ind, ikke som Afløser for Kursus og Aftenundervisning; det bør bibeholdes, men som en Afslutning ved Overgangen til enten selvstændig Stilling eller til mere betroede Stillinger som Forkarle og Fodermestre — som en Komplettering af det, de allerede har lært rent praktisk, men navnlig en mere indtrængende Forstaaelse, saa de kan staa bedre rustede til at udfylde den Plads i Samfundet, de nu har valgt.

Hvad enten det bliver et større eller et mindre Landbrug, en ung Mand selv faar, vil det være en Fordel, at han har prøvet at være paa en større Gaard, hvor der er Mulighed for rent arbejdsmæssigt at faa indøvet mere Orden og Præcision, paa mange Omraader ogsaa et Tempo, som vanskeligere kan indøves i de mindre Brug, igen et Supplement til, hvad den unge Mand har lært i de tidligere Læreaar i det mindre Landbrug.

Paa en saadan Skolegaard maa Landbrugsmaskinerne ikke glemmes, og det gælder ikke mindst, naar man ved, hvilke Forsyndelser der i Almindelighed bliver begaaet mod disse. Her har de unge noget at lære — ikke saa meget med Hensyn til Maskinernes Brug, der jo falder Ungdommen let, som med Hensyn til deres Behandling, deres Indstilling og ikke mindst deres Pleje. For at holde en Maskine i Orden maa man kende noget til dens Konstruktion og de forskellige Deles Funktioner. Hvor ofte staar f. Eks. en ellers dygtig Ilægger ikke underligt famlende blot over for Indstillingen af et Tærskværk. Man kan vist godt udtrykke det saaledes, at Landbrugets maskinelle Udvikling er gaaet hurtigere frem end Maskinpasserens — og det koster dyrt.

Den teoretiske Undervisning paa Skolegaarden tænkes anlagt i nær Tilknytning til de forskellige Arbejder Aaret rundt, hvad der falder naturligt i Traad med, at Højskolen betragtes som grundlæggende. De 5 Vintermaaneder vil jo give mindst Anledning til Landbrugsundervisning, naar denne skal følge de forskellige Arbejder i Marken.

Den egentlige Skoleundervisning vil sandsynligvis komme til at svare til ca. 8 Maaneder, Arbejdet og den praktiske Undervisning til Resten af Tiden med en nogenlunde jævn Fordeeling Aaret igennem. Skolen indrettes til at tage 20, højst 24 Elever, der vil faa 2 à 3 Fællestimer hver Dag, men iøvrigt deles i 2 Hold, hvoraf det ene beskæftiges med teoretisk Undervisning og det andet med legemligt Arbejde og praktisk Undervisning. Den praktiske Undervisning gælder Fag som Opmaalinger, Maskinlære, Jordbundsundersøgelser, praktiske Beregninger og lignende, og for virkeligt at faa noget ud af disse Særfag, maa man rimeligvis foretage nok en Holddeling.

Man maa regne med, at Landbrugsundervisningen ikke i samme Grad som paa de egentlige Landbrugsskoler bliver saa teoretisk præget, idet Gaarden som Undervisningsmiddel giver Anledning til, at teoretiske Hjælpemidler delvis kan erstattes af praktiske.

Hvorvidt saa denne teoretiske-praktiske Skoleform kan yde nok som Landbrugsskoleophold betragtet, det maa Fremtiden

afgøre. Det ventes dog, at den i Almindelighed vil kunne det, nærmest ud fra den Betragtning, at det er vigtigere at faa en ung Mand gjort vaagen og interesseret, end det er at faa ham fyldt med den største teoretiske Viden, og i den Retning maa Skolegaarden have et Fortrin, nemlig i Kraft af sin lille Elev-flok og den levende Vekselvirkning mellem Teori og Praxis. Maaske en Del af Eleverne senere vil faa Lyst til mere teoretisk Indsigt, men i saa Fald kan dette Aar jo betragtes som Afslutningen paa en Læringleuddannelse, og i en mere moden Alder kan der søges til de egentlige Landbrugsskoler.

Skolen paa „Fjordvang“ vil blive søgt anerkendt i Lighed med andre Skoler, saadan at der for Skoletidens 8 Maaneder skal ydes som til andre Ungdomsskoler og forventes samme Understøttelse fra Amtet som til disse, men da Eleverne i den resterende Del af Aaret — som et Led i deres Uddannelse — skal gøre Gaardens Arbejde, tænkes dette belønnet med et mindre Honorar.

Det er Planen at ansætte en landbrugskyndig Højskolemand som Forstander; denne skal have Ledelsen af saavel Skole som Landbrug; yderligere tænkes ansat 2 Lærere samt en Fodermester; den ene af Lærerne maa kunne forestaa den praktiske Ledelse af Arbejdet samt den praktiske Undervisning.

Eleverne skal ikke gøre Arbejdet paa „Fjordvang“ for Arbejdets Skyld, men for at lære Arbejdet, og dette skulde gerne sættes saadan i System, at det fulde Udbytte kunde naas heraf.

„Fjordvang“ er erhvervet til Skolegaard, men Oplandets landøkonomiske Arbejder tænkes knyttet til den som til en lokal Forsøgsgaard, og den er velegnet baade til Planteavlfsforsøg og muligvis ogsaa til Afprøvningsstation for Afkomsundersøgelser over Tyre, til Demonstrationer og Afprøvninger af Maskiner o. lign., hvad der igen kan blive til Fordel for Skoleundervisningen. Som Oplandssamlingsplads for det landøkonomiske Arbejde saavel som for Sammenkomster af aandelig Art vil en saadan Skolegaard i fælles Eje have de bedste Muligheder for at komme til at virke til Højnelse og Dygtiggørelse af det Opland, som har rejst den.

Endnu engang — hvad venter man af denne tredelte Skoleform i Forhold til de bestaaende Høj- og Landbrugsskoler?

Først og fremmest maa det slaas fast, at den paa ingen Maade betegner et Brud paa den gamle Linie — kun et Supplement til denne. Hvis det viser sig, at den er et sundt og levedygtigt Skud fra den fælles Rod, og at dette resulterer i Oprettelsen af flere lignende Skolegaarde rundt i Landet, saa venter man snarest, at dette maa medføre en stærkere Søgning til de gamle Skoler af de lidt ældre unge.

Sammenlignet med Landbrugsskolen er det klart nok, at Skolegaarden ikke kan give saa fyldig teoretisk Undervisning, men saa er der — som før berørt — den Fordel, at Teori og Praksis her kommer i levende Kontakt. Stillet over for Højskolen skulde der ikke være anden Forskel end den, at der med det begrænsede Elevantal kan blive næsten hjemlige Forhold med Mulighed for, at Kammeratskabet kan blive særlig rigt, og at der skabes en nøje Forbindelse mellem Lærer og Elever. En anden lille Fordel kan maaske ogsaa noteres. Det er kendt nok, at visse unge er saa overvejende realistisk indstillede, at de straks fortaber sig i den materielle Virkelighed, og dem har Højskolen i Regelen mere vanskeligt ved at faa fat paa. Da Skolegaarden til Dels vil blive søgt af landbrugs-mæssige Grunde, er der Mulighed for, at saaledes indstillede unge her kan faa lært, at der ogsaa er en aandelig Virkelighed, som man ikke ustraffet kan gøre sig blind for.

Skolegaarden „Fjordvang“ er her mest omtalt for, hvad man venter sig af den landøkonomisk, hvad der er naturligt i et landøkonomisk Tidsskrift, men Højskolen tænkes dog at sidde til Højboards, ikke mindst fordi Danmark i Dag mere end nogensinde trænger til aandelig Ballast, og hvad Højskolen har ydet i den Retning, kan vi ikke være den noksom taknemmelig for.
